

ČE NALETIŠ NA LAŽI, LAHKO ZAMIŽIŠ IN GREŠ NAPREJ ALI PA
KAJ NAREDIŠ IN POMAGAŠ USTVARJATI BOLJŠI INTERNET:

KOMENTIRAJ, DA GRE ZA NERESNICO ALI NAPAČNO INFORMACIJO.

NA DRUŽABNIH OMREŽJIH PRIJAVI, DA GRE ZA NERESNIČNO
INFORMACIJO ALI LAŽNO NOVICO (FAKE NEWS).

OPOZORI POŠILJATELJA, DA POŠILJA/DELI NERESNICE.

NE VŠEČKAJ IN NE DELI NAPREJ!

STRANI ZA PREVERJANJE DEJSTEV:

oštro

Oštro
(www.ostro.si)

Snopes

Snopes
(snopes.com)

HOAX-SLAYER

Hoax Slayer
(hoax-slayer.com)

EU factcheck.eu
POWERED BY EJTA

EU factcheck
(eufactcheck.eu)

WWW.SAFE.SI

WWW.FACEBOOK.COM/DESKAMVARNO

WWW.INSTAGRAM.COM/SAFE.SI

Safe.si

Center za varnejši internet

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO

UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA INFORMACIJSKO VARNOST

Sofinancirano s pomočjo Instrumenta
za povezovanje Evrope Evropske unije

arnes

misss

Zveza Prijateljev
Mladine Slovenije

Za vsebine na zloženki je odgovoren izključno avtor. Evropska unija ne odgovarja za kakršno koli morebitno uporabo na njej navedenih informacij. Zloženka je izdana pod licenco
»Creative Commons: Priznanje avtorstva – Nekomercialno – Deljenje pod enakimi pogoji – 4.0« (CC BY-NC-SA 4.0 – <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0>)

SPLETNE LAŽI

NE VERJEMI

VSEMU,

KAR

VIDIŠ

NA SPLETU

Safe.si

Center za varnejši internet

ZAKAJ JE POMEMBNO, DA ZNAMO PREPOZNATI NERESNICE NA INTERNETU?

NA INTERNETU LAHKO KDORKOLI OBJAVI KARKOLI (ČE LE NI KAZNIVO), NADZOR NAD VSEBINAMI PA JE POMANJKLJIV ALI GA SPLOH NI. **OBJAVE, KI SO LJUDEM VŠEČ, SE ŠIRIJO ZELO HITRO, TUDI ČE NISO RESNIČNE.**
S PREPOZNAVANJEM NERESNIČNIH ALI ZAVAJAJOČIH INFORMACIJ LAHKO PREPREČIMO, DA BI ŠKODOVALI SEBI ALI DRUGIM.

Tisti, ki zavajajo, ali začnejo širiti polresnico, neresnico, laž ali lažno novico, imajo običajno določen namen ali korist, kot na primer:

- želijo povečati prodajo ali povečati obisk svoje spletne strani (npr. lažnivi ali zavajajoči oglasi),
- želijo vplivati na mnenja ljudi in politične razmere (npr. lažne novice, zapisi na blogih, vlogi),
- opravljajo družbene poizkuse ali neetično raziskovanje (npr. spletni izzivi, objave na družabnih omrežjih),
- nasprotujejo znanstvenim resnicam in namensko širijo nezaupanje (npr. lažne novice, objave na družabnih omrežjih, blogi, vlogi).

Lahko pa gre tudi zgolj za:

- širjenje lastnih (napačnih) prepričanj (npr. objave na družabnih omrežjih, vlogi, blogi),
- nepoznavanje ali nerazumevanje posameznih dejstev,
- zastarelost informacij in napak pri pripravi vsebin,
- šalo, ki uide izpod nadzora.

NE VERJEMI VSEMU, KAR NAJDEŠ NA INTERNETU.
PRAVZAPRAV JE BOLJE, DA NAJPREJ DVOMIŠ O VSEM, KAR PREBEREŠ ALI VIDIŠ.

1 Preveri vir.

Razišči spletno stran, kjer si našel informacijo, ugotovi njen namen in kdo je lastnik.

2 Vedno preberi besedilo ali poglej video od začetka do konca.

Naslovi in uvod so lahko zavajajoči. So navedeni viri informacij? Če so, ali so zaupanja vredni?

3 Preveri avtorja.

Vprašaj se, kdo je avtor objave in ga preveri na internetu (npr. poguglaj njegovo ime). Je priznan novinar, znanstvenik ali drug zaupanja vreden človek?

4 Dobro poglej fotografijo ali video.

Fotografije in videe je enostavno ponarejati in spreminjati.

KAKO PREPOZNATI LAŽI NA INTERNETU?

PREDVSEM PA UPORABLJAJ KRITIČNO MIŠLJENJE IN ZDRAVO PAMET.

5 Informacije v objavi dodatno preveri.

Pobrskej po internetu, vprašaj ljudi, ki poznajo posamezno področje. Uporabljaljaj spletne strani za preverjanje dejstev. Če gre za pomembno stvar, lahko odpreš tudi kakšno knjigo ali obiščeš knjižnico.

6 Preveri datum objave.

Če gre za starejši datum, je lahko informacija zastarela.

7 Je to šala?

Na družabnih omrežjih kroži veliko objav, ki so mišljene kot šala, pa jih prehitro razumemo kot resnične.

8 Pomisli na svoje predsodke.

Razmisli, ali tvoje prepričanje vpliva na tvojo presojo. Včasih je zgodba predobra/pregrozna, da bi bila resnična.

ZAUPAŠ LAHKO PRIZNANIM MEDIJSKIM HIŠAM, KI DELAJO PO NOVINARSKIH STANDARDIH, ZNANSTVENIM IN RAZISKOVALNIM USTANOVAM TER PRIZNANIM SPLETNIM STRANEM, KI SO ZAVEZANE PROFESIONALNOSTI.

TUDI VIDEO POSNETKE JE MOGOČE PONAREJATI. ENA IZMED OBLIK SO »DEEP FAKES«, NA KATERIH STORILEC GLAVO OSEBE PRESLIKA NA TELU NEKOGA DRUGEGA IN TAKO USTVARI LAŽEN POSNETEK.